

PARENTAL BONDING INSTRUMENT

Recenze metody

AUTOR RECENZE: ADÉLA WOZNICOVÁ

Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií MU¹

datum vzniku recenze:	29. 11. 2016
1.1 název nástroje:	Parental bonding instrument
zkrácený název:	PBI
1.2 původní název:	Parental bonding instrument
1.4 autoři původního testu:	G. Parker, H. Tupling, L. B. Brown
1.3 autoři lokální adaptace:	E. Čikošová, M. Preiss
1.7 lokální distributor:	Propsyco, s.r.o.
1.9.1/1.9.2 datum vydání:	2011

Popis testu

Parental Bonding Instrument (PBI; Čikošová, Preiss, 2011) je českou adaptací dotazníku autorů G. Parkera, H. Tuplinga a L. B. Browna (1979). Dotazník slouží k retrospektivnímu posouzení rodičovské vazby vnímané během prvních 16 let života a je určen pro dospělé nebo dospívající osoby. Obsahuje 25 položek, ve kterých jsou otec a matka hodnoceni zvláště na dvou 4bodových (velmi často, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, zřídka) škálách.

Škála péče obsahuje 12 položek a je definovaná jako něha, emocionální vřelost, empatie a blízkost na jednom pólu oproti emocionálnímu chladu, lhostejnosti a odmítání na druhém pólu. Lze získat skóre 0–36, vyšší skóre znamená vyšší míru subjektivně vnímané péče.

Škála kontroly má 13 položek a je definovaná jako kontrola, přílišná ochrana, obtěžování a bránění v nezávislosti na jednom pólu oproti poskytování možnosti nezávislosti a samostatnosti na pólu druhém. Lze na ní získat skóre 0–39, vyšší skóre znamená vyšší

¹ Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií MU, Joštova 10, 602 00 Brno
Doručeno do redakce: 9. 11. 2017. Schváleno k publikaci: 18. 1. 2018

míru subjektivně vnímané kontroly. Dotazník obsahuje výroky typu „*Mluvil/a na mě milým a přátelským tónem*“ (škála péče) nebo „*Porušoval/a moje soukromí*“ (škála kontroly).

Dotazník se vyplňuje formou tužka–papír a celkově trvá administrace i s vyhodnocením 10 minut. Manuál poskytuje informace pouze o individuální formě administrace. Dotazník může administrovat i osoba bez psychologického vzdělání, interpretaci výsledků by však měl provádět psycholog. Pro skórování je k dispozici jednoduchý skórovací klíč.

Výsledný hrubý skór je možné převést podle normalizační tabulky na percentily. Je také možné na základě kombinace skórů ze dvou škál stanovit jednu ze čtyř typů výchovy, tj. láskyplné omezování, optimální výchova, kontrola bez náklonnosti a zanedbávající výchova.

Dotazník je dle manuálu užitečný pro zpřesnění popisu osobnosti, objasnění jednání a jeho možných přispívajících činitelů, posouzení rodinných vztahů při vyšetření osobnosti, v psychiatrii a forenzní psychologii, přičemž je možné jej využít jako základu pro rozhovor.

Vývoj testu

V teoretickém pozadí dotazníku stojí Bowlbyho teorie attachmentu (1969). Manuál shrnuje vývoj metody, avšak neobsahuje informace o provedených analýzách. Parker, Tupling, a Brown (1979) vytvořili položky na základě klinických poznámek a předchozí literatury zkoumající rodičovské chování a faktory, které toto chování vysvětlují. Položky se týkaly péče, náklonnosti, citlivosti, spolupráce, přístupnosti, lhostejnosti, přísnosti, trestání, odmítání, rušení, ovládnutí, přehnané ochrany a podpory autonomie a nezávislosti. Původně bylo administrováno 114 položek 50 studentům.

Ve faktorově-analytických studiích Parker, Tupling a Brown (1979) identifikovali dva faktory, a to faktor péče a faktor kontroly. Z celku 114 položek byly vyřazeny ty, které mezi sebou příliš korelovaly. Dále byly vyřazeny ty položky, jejichž hodnoty nebyly normálně rozložené. V neposlední řadě byly vyřazeny položky, které v rámci faktorové analýzy dosáhly nízké komunality.

Analýza ověřující faktorovou strukturu metody byla nicméně provedena na vzorku pouze 19 studentů medicíny a 34 zdravotních sester s průměrným věkem 27 let (Parker, Tupling, & Brown, 1979). Tato skutečnost může být příčinou extrakce odlišného počtu faktorů v navazujících studiích (např. Behzadi & Parker, 2015).

V manuálu chybí popis postupu při adaptaci metody do češtiny. Ten je však dostupný ve veřejně přístupné diplomové práci Čikošové (2011). Položky byly přeloženy dvěma osobami (jednou z nich byla profesionální překladatelka), obě verze byly porovnány a vzájemnou dohodou byla vytvořena jedna verze. Následoval zpětný překlad do angličtiny a přeformulování problematických položek. Srozumitelnost české podoby položek byla úspěšně ověřena na pěti blíže nespecifikovaných respondentech. Poskytnuté

informace o standardizaci však nejsou dostatečné obsáhlé, chybí například podrobnější výsledky položkové analýzy (třeba obtížnost či popularita).

Metoda byla přeložena do dalších jazyků, např. do francouzštiny (Mohr, Preisig, Fenton, & Ferrero, 1999), čínštiny (Liu, Li, & Fang, 2011), perštiny (Behzadi & Parker, 2015) či malajštiny (Muhammad, Shamsuddin, Khairani, Shamsul Azhar, & Rahmah, 2014).

Technické informace

Veškeré informace a hodnoty týkající se norem, reliability a validity byly získávány na jiném překladu dotazníku (Preissův překlad, nepublikováno), než je jeho vydaná verze. Ačkoli se hodnoty korelace mezi původním a novým překladem vyplněnými po třech týdnech 30 probandy pohybují od 0,89 do 0,95 (Čikošová, 2011), není tento postup adekvátní. Nejvíce problematická je tato skutečnost především u vytváření norem, protože střední hodnoty se u obou překladů liší (o 1-2 body).

Normy

Manuál uvádí normy v podobě percentilových tabulek pro celou populaci, protože výsledky metody dle něj nejsou ovlivněny věkem, sociálním statutem, ani pohlavím. Normalizační soubor zahrnoval 269 osob od 16 do 97 let (6 % ve věku 16–19 let, 36 % ve věku 20–39 let, 32 % ve věku 40–59 let, 26 % nad 60 let), zhruba polovinu tvořily ženy. Normalizační soubor je popsán rovněž z hlediska dosažené úrovně vzdělání respondentů. Respondenti byli do vzorku získáváni metodou lavinového výběru. Způsob výběru respondentů tak vytváří riziko pro systematickou odlišnost hodnot vzorku od populace. Čikošová (2011) se snažila o proporční zastoupení respondentů dle věku a pohlaví vzhledem k populaci. Podle ukazatelů strmosti a šikmosti jsou hodnoty jednotlivých škál přibližně normálně rozložené.

Co se týče typů výchovy, jejich určení (cut-off skóry) závisí na hrubých skórech a průměrech normalizační skupiny. Zde je třeba připomenout lavinový způsob výběru, například kvůli možné odlišnosti středních hodnot typu průměr u standardizačního vzorku od středních hodnot české populace je postup neadekvátní.

Autoři české adaptace stanovili skóry pro určení typu výchovy jako o jedno vyšší či nižší, než je průměrné skóre jednotlivých škál. Tyto určené skóry (tj. o 1 více či méně, než je průměrná hodnota) neodpovídají na škále kontrola stejným percentilům pro matky a otce. Stejně označení pro typ výchovy u otce a matky tak vykazuje různou míru vnímané péče a kontroly na škálách. Tento postup však není teoreticky argumentován. U škály kontroly pro matky navíc průměrná hodnota (cut-off skór) v normách neodpovídá kvůli zaokrouhlování 50. percentilu, ale 55.–60. percentilu.

Jednotlivé hrubé skóry obou škál jsou interpretovány taktéž na základě percentilu, tedy zda jsou průměrné (15.–85. percentil) nebo mimo pásmo normy (nad 85. a pod 15. percentil). V rámci skóru zde chybí intervaly spolehlivosti a chyby měření.

Reliabilita

Původní překlad dotazníku vykazuje dobrou reliabilitu ve smyslu vnitřní konzistenci škál i test-retest. Cronbachova alfa se pohybuje od 0,79 do 0,84 pro škály pro otce a od 0,82 do 0,85 pro škály pro matku. To jsou hodnoty uspokojivé pro výzkum, pro diagnostické účely pouze orientačně. Na úrovni položek manuál obsahuje průměr, rozptyl, hodnotu Cronbachovo alfa škály při odstranění jednotlivých položek a korelace položek s celkovým skóre.

Test-retest reliabilita se pohybuje od 0,85 do 0,96 po 3 týdnech. Čikošová a Preiss (2011) uvádí, že taktéž po 2 měsících jsou koeficienty podobně vysoké. Test-retest reliabilita však byla zkoumána pouze na vzorku 30 lidí, kteří byli součástí normalizačního vzorku. V manuálu chybí charakteristiky tohoto subvzorku, ale i údaje o tom, jak byl z celkového souboru vybrán.

Zahraniční verze vykazuje po 20 letech test-retest reliabilitu, která se pohybuje pro jednotlivé škály mezi hodnotami od 0,59 do 0,75 (Wilhelm, Niven, Parker, & Hadzi-Pavlovic, 2005). Tyto hodnoty podávají důkaz malé proměnlivosti rysů v čase, a tím i konstruktové validity.

Dotazník má pouze jednu formu a reliabilita jako ekvivalence proto nebyla ověřována. Je nutné ověřit reliabilitu i na nové, vydané verzi překladu.

Validita

Nejméně jsou v manuálu rozpracovány důkazy o validitě. Autorka české verze metody (Čikošová, 2011) ověřovala pouze vztah mezi rodičovskou vazbou a pozdějšími charakterovými vlastnostmi, nikoli však vztah mezi více metodami hodnotícími vazbu (tj. konvergentní validita).

V rámci posouzení vztahu k jiným metodám (empirická validita) autorka české verze metody (Čikošová, 2011) využila Beckovu sebesposuzovací škálu úzkosti, Beckovu sebesposuzovací škálu depresivity (BDI-II) a Cloningerův Dotazník temperamentu a charakteru (TCI-R). Skóry v PBI však podle výsledků uvedených v manuálu nesouvisely s hodnotami ve výše uvedených metodách vyjma proměnných sebeřízení a spolupráce. Výsledky studie dle autorky dokládají validitu metody vzhledem k jiným nástrojům, avšak v manuálu jsou prezentovány pouze stručné výsledky bez vysvětlení souvislostí. Bez teoretického vysvětlení souvislostí daných metod se nicméně nejedná o dostatečný důkaz konstruktové validity.

Jako druhý důkaz konstruktové validity Čikošová a Preiss (2011) zmiňují zanedbatelný vztah mezi škálami péče a kontroly, což odpovídá předpokladu vzájemné nezávislosti těchto škál. Vzhledem k tomu, že některé přeložené verze zjišťují vyšší počet faktorů (např. faktor péče, nadměrné ochrany, lhostejnosti, autonomie, viz Behzadi & Parker, 2015) je žádoucí provést podobnou analýzu i na české adaptaci.

Čikošová a Preiss (2011) rovněž povrchově argumentují pro validitu metody odkazem na zahraniční studie. Výzkum Manassise, Owense, Adama, Westa, & Sheldon-Kellera (1999) zjistil souvislost mezi PBI a metodou Adult attachment interview s tím, že míra vnímané péče a kontroly matky se lišila napříč AAI kategoriemi attachmentu. PBI tak rozlišoval mezi nejvíce a nejméně optimálními kategoriemi, což poukazuje na kriteriální validitu škál hodnotících matku. V manuálu PBI jsou zmíněny odlišnosti výsledků PBI a AAI v extrémních hodnotách, což poukazuje na možné obranné mechanismy a nutnost být opatrný při interpretaci dotazníku PBI. Arrindell, Gerlsma, Vandereycken, Hageman, & Daeseleire (1998) dokazují konvergentní validitu PBI na příkladu souvislosti škály péče PBI a škály emoční vřelosti dotazníku EMBU Perrise a kol.

Komentář

Ačkoli se jedná o rozšířenou metodu, manuál neposkytuje dostatečné množství informací pro posouzení kvality české adaptace. Největším nedostatkem je přitom sestavování norem a ověřování validity a reliability na překladu dotazníku, který je odlišný od vydaného překladu. Velkým nedostatkem je také nedostatečné podání důkazů o validitě české verze. Navzdory velkému množství zahraničních studií ověřujících validitu se manuál příliš neopírá ani o tyto informace. Ty jsou přitom relativně uspokojivé. Reliability české verze je adekvátní především pro výzkumné účely, případně orientační psychologickou diagnostiku. Vzhledem k výsledkům vyšetření po 20 letech lze předpokládat, že vnímání rodičovské vazby je s přibývajícím věkem testovaných ovlivňováno více proměnnými. V rámci reliability by čtenář ocenil uvedení intervalů spolehlivosti a chyb měření, takto je nutné jejich manuální dopočítávání.

Problematická je v neposlední řadě interpretace dat, která je založená na normalizační skupině získané lavinovým způsobem výběru.

Řešením popsaných nedostatků by bylo doplnění kapitol, které by shrnuly dosavadní výzkumy o validitě a současně rozvedly průběh české standardizace a analýzu položek. Žádoucí je provedení normalizační studie, která by byla založená na reprezentativním způsobu výběru respondentů. Rovněž by bylo vhodné ověřit reliability také na novém, vydaném překladu dotazníku.

Naopak předností metody je její jednoduchost a rychlost, a to jak v samotné administraci, tak při vyhodnocení výsledků. Manuál poskytuje uživateli jak informace o teorii, z níž metoda vychází, tak také dostatečné instrukce k administraci, skórování a vyhodnocení.

Metoda může dobře posloužit pouze orientačně, např. jako podklad pro další rozhovor při hledání možných činitelů chování a pro psychoterapii.

Shrnutí

S vědomím výše popsaných omezení je možné dotazník využívat za účelem rychlého a pouze orientačního zjištění rodičovské vazby k jedinci, a to i v aplikačních oblastech definovaných distributorem. Je však nutné výsledky zasazovat do celkového vyšetření, tj. používat je například jako základ k dalšímu rozhovoru, a nestavět závěry pouze na výsledcích této metody. Dotazník je vhodný pro využití ve výzkumu.

Zdroje

- Arrindell, W. A., Gerlsma, C., Vandereycken, W., Hageman, W. J., & Daeseleire, T. (1998). Convergent validity of the dimensions underlying the parental bonding instrument (PBI) and the EMBU. *Personality and Individual Differences*, 24(3), 341-350. doi:10.1016/S0191-8869(97)00187-6
- Behzadi, B., & Parker, G. (2015). A Persian version of the parental bonding instrument: Factor structure and psychometric properties. *Psychiatry research*, 225(3), 580-587. Retrieved from: <http://www.sciencedirect.com/>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Attachment*. London: Hogarth Press
- Čikošová, E. (2011). *Vztahová vazba a její súvislosť s charakterovými a temperamentovými vlastnosťami osobnosti* (Magisterská diplomová práca, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika). Dostupné z: <https://theses.cz/id/upxyjh/?furl=%2Fid%2Fupxyjh%2F;lang=en>
- Čikošová, E., Preiss, M. (2011). *Parental Bonding Instrument*. Otrokovice: Propsyco, s.r.o.
- Liu, J., Li, L., & Fang, F. (2011). Psychometric properties of the Chinese version of the Parental Bonding Instrument. *International Journal Of Nursing Studies*, 48, 582-589. doi:10.1016/j.ijnurstu.2010.10.008
- Manassis, K., Owens, M., Adam, K. S., West, M., & Sheldon-Keller, A. E. (1999). Assessing attachment: convergent validity of the adult attachment interview and the parental bonding instrument. *Australian & New Zealand Journal Of Psychiatry*, 33(4), 559-567. doi:10.1046/j.1440-1614.1999.00560.x
- Mohr, S., Preisig, M., Fenton, B., & Ferrero, F. (1999). Validation of the French version of the parental bonding instrument in adults. *Personality And Individual Differences*, 26, 1065-1074. doi:10.1016/S0191-8869(98)00210-4
- Muhammad, N. A., Shamsuddin, K., Khairani, O. M. A. R., Shamsul Azhar, S. H. A. H., & Rahmah, M. O. H. D. (2014). Validation of the Malay version of the parental bonding instrument among Malaysian youths using exploratory factor analysis. *The Malaysian journal of medical sciences: MJMS*, 21(5), 51-59. Retrieved from: <http://eds.a.ebscohost.com/>
- Parker, G., Tupling, H., & Brown, L. B. (1979). A parental bonding instrument. *British journal of medical psychology*, 52(1), 1-10. Retrieved from: <http://onlinelibrary.wiley.com/>
- Wilhelm, K., Niven, H., Parker, G., & Hadzi-Pavlovic, D. (2005). The stability of the Parental Bonding Instrument over a 20-year period. *Psychological medicine*, 35(03), 387-393. doi: 10.1017/S0033291704003538

MODEL RECENZE PODLE EFPA PRO POPIS A HODNOCENÍ PSYCHOLOGICKÝCH TESTŮ *FORMULÁŘ RECENZE TESTU A POZNÁMKY PRO RECENZENTY¹*

Toto je lokální úprava dokumentu pro účely publikace v časopise Test Fórum.
Originální český překlad je k dispozici na stránkách EFPA
(www.efpa.eu/download/505cd9db4144ecb16174087909c9cd6d).

Původní verzi sestavil a uspořádal Dave Bartram
Doplnili a revidovali Patricia Lindley, Dave Bartram a Natalie Kennedy v dubnu 2004²
Současná verze 3.42: květen 2005
Český překlad: Tomáš Urbánek

Od uživatelů tohoto dokumentu a jeho obsahu žádá EFPA, aby uznali tento zdroj prostřednictvím následujícího textu:

“Kritéria pro recenzi testu podle EFPA do značné míry vychází z formy a obsahu kritérií pro recenze testů Britské psychologické společnosti (BPS) a kritérií vytvořených Komisí pro testové záležitosti (COTAN) Holandské asociace psychologů (NIP). Dave Bartram a Patricia Lindley původně vyvinuli kritéria BPS a recenzní procedury pro UK Employment Service a později rozšířili jejich používání pro celou BPS. Arne Evers připravil k vydání nizozemský systém posuzování kvality testů.

EFPA je vděčná BPS a NIP za svolení použít jejich kritéria jako základ pro vytvoření evropského modelu. EFPA je také vděčná Davu Bartramovi, Arnu Eversovi a Patricii Lindley za jejich příspěvek k vývoji tohoto modelu. Veškerá intelektuální vlastnická práva původních kritérií podle BPS a NIP jsou nadále uznávána a náleží těmto orgánům.”

¹ Tento dokument byl vytvořen z několika zdrojů, včetně Hodnotícího formuláře pro recenzi testu používaného v BPS (NPAL a Řídící komise pro testové standardy při BPS – Steering Committee on Test Standards), Španělského dotazníku pro hodnocení psychometrických testů (Španělská psychologická asociace) a Systému pro posuzování kvality testu (Komise pro testování Holandské asociace psychologů). Některé části byly adaptovány se svolením z dokumentu: BPS Books Reviews of Level B Assessment Instruments for use in Occupational Assessment, Notes for Reviewers: Version 3.1. December 1998: Copyright © NPAL, 1989, 1993, 1998.

² Současná verze je spojením dvou oddělených dokumentů (Formuláře recenze a Poznámek pro recenzenty). Obsah byl navíc uspořádán a doplněn na základě jeho používání recenzenty online testů v BPS.

.....
Část 1:

Popis nástroje: Obecné informace a klasifikace
.....

EFPA 3.2 reference

	Recenzent 1:	Bc. Adéla Woznicová
	Recenzent 2:	
	Konzultující editor:	Mgr. Vít Gabrhel
	Vedoucí editor:	Mgr. Hynek Cígler, Ph.D.
	Vedoucí editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Datum vzniku této recenze:	29. 11. 2016
1.1	Název nástroje (lokální verze):	Parental bonding instrument
	Zkrácená verze názvu testu:	PBI
1.2	Původní název testu (pokud je lokální verze adaptací):	Parental bonding instrument
1.4	Autoři původního testu:	G. Parker, H. Tupling, L. B. Brown
1.3	Autoři lokální adaptace:	E. Čikošová, M. Preiss
1.7	Lokální distributor/vydavatel testu:	Propsyco, s.r.o.
1.8	Vydavatel původní verze testu (pokud je jiný než současný distributor/vydavatel):	British Psychological Society
1.9.1	Datum vydání současné revize/vydání:	
1.9.2	Datum vydání adaptace pro lokální užívání:	2011
1.9.3	Datum vydání původního testu:	1979

Obecný popis nástroje

Parental Bonding Instrument (PBI; Čikošová, Preiss, 2011) je českou adaptací dotazníku autorů G. Parkera, H. Tuplinga a L. B. Browna (1979). Dotazník slouží k retrospektivnímu posouzení rodičovské vazby vnímané během prvních 16 let života a je určen pro dospělé nebo dospívající osoby. Obsahuje 25 položek, ve kterých jsou otec a matka hodnoceni zvláště na dvou 4bodových (velmi často, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, zřídka) škálách.

Škála péče obsahuje 12 položek a je definovaná jako něha, emocionální vřelost, empatie a blízkost na jednom pólu oproti emocionálnímu chladu, lhostejnosti a odmítání na druhém pólu. Lze získat skóre 0–36, vyšší skóre znamená vyšší míru subjektivně vnímané péče.

Škála kontroly má 13 položek a je definovaná jako kontrola, přílišná ochrana, obtěžování a bránění v nezávislosti na jednom pólu oproti poskytování možnosti nezávislosti a samostatnosti na pólu druhém. Lze na ní získat skóre 0–39, vyšší skóre znamená vyšší míru subjektivně vnímané kontroly. Dotazník obsahuje výroky typu „Mluvil/a na mě milým a přátelským tónem“ (škála péče) nebo „Porušoval/a moje soukromí“ (škála kontroly).

Dotazník se vyplňuje formou tužka–papír a celkově trvá administrace i s vyhodnocením 10 minut. Manuál poskytuje informace pouze o individuální formě administrace. Dotazník může administrovat i osoba bez psychologického vzdělání, interpretaci výsledků by však měl provádět psycholog. Pro skórování je k dispozici jednoduchý skórovací klíč.

Výsledný hrubý skór je možné převést podle normalizační tabulky na percentily. Je také možné na základě kombinace skóru ze dvou škál stanovit jednu ze čtyř typů výchovy, tj. láskyplné omezení, optimální výchova, kontrola bez náklonnosti a zanedbávající výchova.

Dotazník je dle manuálu užitečný pro zpřesnění popisu osobnosti, objasnění jednání a jeho možných přispívajících činitelů, posouzení rodinných vztahů při vyšetření osobnosti, v psychiatrii a forenzní psychologii, přičemž je možné jej využít jako základu pro rozhovor.

Část 2: Klasifikace

1.10.1	Obsahová doména	☐ Školní schopnosti ☐ Všeobecné schopnosti ☐ Verbální schopnosti ☐ Numerické schopnosti ☐ Prostorové schopnosti ☐ Neverbální schopnosti ☐ Rychlost vnímání ☐ Paměť ☐ Manuální zručnost ☐ Osobnost – Rys ☐ Osobnost – Typ ☐ Osobnost – Stav ☐ Kognitivní styly ☐ Motivace ☐ Hodnoty ☐ Zájmy ☐ Přesvědčení ☐ Poruchy a patologie ☐ Skupinové procesy ☒ Rodina ☐ Organizace, její fungování, agregovaná měření, klima atd. ☐ Školní nebo výchovné funkce ☐ Jiné:
--------	------------------------	---

1.10.2	Zamýšlená(é) nebo hlavní oblast(i) použití.	☒ Klinická psychologie ☐ Neuropsychologie ☒ Forezní psychologie ☐ Psychologie výchovy a vzdělávání ☐ Psychologie práce a personalistika ☐ Poradenství, doporučení, vedení a volba povolání ☐ Psychologie zdraví, životní styl a životní spokojenost ☐ Sporty a volný čas ☒ Jiné: Psychoterapie
1.10.3	Zamýšlený způsob použití (podmínky, za jakých byl nástroj standardizován a validizován)	☐ Nesupervidovaná administrace bez kontroly nad identitou respondenta a bez úplné kontroly nad podmínkami administrace (např. volně přístupný test na internetu, test dostupný ke koupi v knihkupectví). ☒ Kontrolovaný nesupervidovaný administrací. Kontrola nad podmínkami (čas atd.) a určitá kontrola nad identitou uživatele testu (např. testy administrované přes internet, ale pouze známým osobám – přístup omezený heslem). ☐ Supervidovaná a kontrolovaná administrace. Administrace testu pod kontrolou kvalifikovaného administrátora nebo dohlázele. ☐ Řízená administrace. Administrace testu prováděná pouze přes určená testovací centra (např. programy hodnocení licencí a certifikace).
1.10.4	Popis populací, pro které je test určen:	Dospělé nebo dospívající osoby od 16 let
1.10.5	Počet škál a krátký popis proměnné nebo proměnných měřených nástrojem	2 škály: 1. Škála péče (péče vs. zanedbávání) 2. Škála kontroly (kontrola či ochrana vs. nezávislost či autonomie)
1.11	Formát položek	☐ Otevřený ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na stejné škále ☐ Bipolární adjektiva ☒ Likertovy ratingy (škály) ☐ Nucená volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Sady párů adjektiv (sémantický diferenciál), smíšené škály (ipsativní) ☐ Jiné:

1.12	Počet položek testu:	Škála péče obsahuje 12 položek pro hodnocení matky a 12 položek pro hodnocení otce. Škála kontroly obsahuje 13 položek pro hodnocení matky a 13 položek pro hodnocení otce
1.13	Způsob(y) administrace:	☒ Interaktivní individuální administrace ☐ Supervidovaná skupinová administrace ☐ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová aplikace na webu – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – bez supervise/testování sebe ☐ Počítačová aplikace na webu – bez supervise/testování sebe ☐ Jiné:
1.14	Způsob odpovídání:	☐ Ústní rozhovor ☒ Papír a tužka ☐ Manuální operace ☐ Na počítači ☐ Jiné:
1.15	Čas potřebný pro administraci nástroje: Čas na přípravu (čas, který zabere administrátorovi připravit a rozložit materiály pro diagnostické sezení). <ul style="list-style-type: none"> • Čas na administraci na sezení: zahrnuje čas potřebný pro dokončení všech položek a odhad času potřebného pro podání instrukcí, projití zácvičných položek a nějaké doplňující komentáře na konci sezení. • Skórování: čas nutný pro získání hrubých skóru. • Analýza: čas strávený prováděním dalších prací s hrubými skóry, aby se z nich odvodily další míry a zformulovala rozumně úplná interpretace (za předpokladu, že znáte nástroj). • Zpětná vazba: čas potřebný k přípravě a poskytnutí zpětné vazby vyšetřované osobě. <p>Připouští se, že čas posledních dvou komponent se může značně lišit – v závislosti na kontextu, ve kterém se nástroj používá. Ale aspoň nějaké údaje a komentáře budou užitečné.</p>	Příprava: odhadem 1 minuta Administrace: 5 minut Skórování: 5 minut Analýza: odhadem 3 minuty Zpětná vazba: záleží na účelu užití, jednoduchý komentář odhadem 3 minuty

1.16	Jsou k dispozici různé formy nástroje?	V České republice existuje Dotazník pro zjišťování způsobu výchovy v rodině (Psychodiagnostika, 1994, autoři Čáp a Boschek), který je zaměřen na osoby od 13 do 20 let. V anglickém jazyce existuje upravená verze PBI The Measure of Parental Style.
------	---	---

.....

Část 3:

Měření a skórování

.....

1.17	Procedura skórování testu:	☐ Počítačové skórování s přímým vstupem odpovědí testovanou osobou ☐ Počítačové skórování s ručním vstupem odpovědí z papírového záznamového archu ☐ Počítačové skórování odpovědí z papírového záznamového archu pomocí jejich načtení pomocí skeneru ☒ Jednoduchý ruční skórovací klíč – nutné pouze kancelářské dovednosti ☐ Komplexní ruční skórování – vyžadující trénink ve skórování nástroje ☐ Služby zpracování dat – např. skórování společností prodávající nástroj ☐ Jiné:
1.18	Skóry:	Pro získání hrubého skóre se sčítají body pro každou škálu zvlášť, zvlášť pro matku a otce. Možné získané skóre pro škálu péče je 0-36, pro škálu kontrola 0-39. Je možné převést hrubé skóry na percentily podle normalizační tabulky.
1.19	Transformace skóru na standardní skóry:	☒ Normalizovaná – skóry se získají použitím normalizační tabulky ☐ Nenormalizovaná – skóry se získají lineární transformací
1.20	Použité škály	Skóry založené na percentilech ☐ Centily ☐ 5-stupňová klasifikace: centilové rozdělení 10:20:40:20:10 ☒ Decily a další klasifikace založené na stejném počtu percentilů Standardní skóry ☐ z-skóry ☐ IQ deviační kvocienty IQ atd. (např. M=100, SD=15 pro Weschlerův test) ☐ Přijímací testy na VŠ (např. test SAT M=500, SD=100; GRE atp.) ☐ steny, staniny, C skóry ☐ T-skóry ☐ Jiné:

.....

Část 4:

Počítačově generované zprávy

.....

Toto je čistě *popisné*. Hodnocení zpráv bude součástí části recenze nazvané Hodnocení.

1.21	Jsou počítačově generované zprávy k dispozici s nástrojem? Pokud je odpověď na 1.21 „ANO“, vyplňte částí níže. Měli byste použít následující klasifikaci dostupných typů zpráv. Pro mnoho nástrojů budou k dispozici různé zprávy. V části 1.21 by měl být proveden pokus o charakteristiku jejich rozsahu a rozmanitosti. V praxi mnoho systémů produkuje rozsáhlé výstupy, které představují kombinace typů popsanych níže. Odpovíte-li na 1.21 „NE“, přesuňte se k části 1.23. Celá sekce 1.21-1.22 bude odstraněna.	☐ Ano ☒ Ne
------	--	--

.....

Část 5:

Nabídka, podmínky a náklady

.....

Tato část definuje, co vydavatel poskytne, komu, za jakých podmínek a za jaké ceny. Definuje podmínky kladené dodavatelem a týkající se toho, kdo smí a kdo nesmí získat materiál nástroje. Pokud jedna z možností neodpovídá podmínkám nabídky, doplňte popis relevantních podmínek.

1.23	Dokumentace poskytovaná distributorem jako součást testového balíku	☒ Uživatelský manuál ☒ Technický (psychometrický) manuál ☐ Doplnkové technické informace a aktualizace (např. lokální normy, lokální validizační studie atd.) ☐ Rozšiřující informace v podobě knih a článků k tématu ☐ Kombinace výše uvedených (uved'te)
1.24	Metody publikace	☒ Papír ☐ PC - Diskety ☐ PC - CD/ROM ☐ Download z internetu ☐ Živý internet (nástroj pracuje v internetovém prohlížeči) ☐ Jiné:
1.25.1	Počáteční náklady. Cena kompletní sady materiálů (všechny manuály a další materiál nutný k aspoň jedné zkušební administraci). Kolik uchazečů lze vyšetřovat pomocí materiálů získaných za počáteční náklady, kde tyto náklady zahrnují materiály pro opakované vyšetření.	436,96 Kč (aktuální k listopadu 2017) Není nicméně uveden počet záznamových archů.
1.25.2	Opakující se náklady:	Cena spotřebních materiálů nebyla k datu recenze stanovena.
1.26.1	Ceny za zprávy generované softwarem nainstalovaným uživatelem:	Nejsou

1.26.2	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím pošty/faxu:	Nejsou
1.26.3	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím internetové služby:	Nejsou
1.27	Ceny za další služby a zpracování dat: opravy nebo vývoj automatických zpráv:	Nejsou
1.28	<p>Kvalifikační požadavky na práci s testem vyžadované dodavatelem testu</p> <p>1.28 se týká kvalifikací uživatele vyžadovaných dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Tam, kde kvalifikační požadavky nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.</p>	☒ Žádné ☐ Oprávnění (certifikát) pro specifický test ☐ Oprávnění (certifikát) pro obecné výkonové testy: i. e. míry maximálního výkonu ve schopnostech ☐ Potvrzení v testování obecných schopností a dovedností: míry maximálního výkonu ve vztahu k potenciálu k výkonu ☐ Potvrzení v obecné diagnostice a diagnostice osobnosti: míry typického chování, postojů a preferencí ☐ Jiné:
1.29	<p>Profesionální kvalifikace vyžadovaná pro používání nástroje</p> <p>1.29 se týká kvalifikací uživatele vyžadovanou dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Kde požadavky na kvalifikaci nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.</p>	☐ Žádné ☐ Praktický psycholog s kvalifikací v relevantní aplikační oblasti ☐ Praktický psycholog ☐ Výzkumný psycholog ☐ Nepsychologický akademický výzkumník ☐ Praktik v relevantních příbuzných profesích (terapie, medicína, poradenství, vzdělání, lidské zdroje atd.) ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v oblasti vzdělávacím A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce B BPS ☒ Jiné: <p style="margin-left: 20px;">Jiné: dotazník může být administrován i nepsycholem, interpretaci výsledků by však měl provádět psycholog</p>

Část 6: Hodnocení testových materiálů

Vysvětlení hodnocení

V následujících částech jsou celková posouzení adekvátnosti informací týkajících se validity, reliability a norem zobrazeny automaticky tučně.

Jakýkoli nástroj s jedním nebo více posouzeními 0 nebo 2 týkajícími se atributů považovaných za kritické pro bezpečné používání nástroje, by neměl být považován za nástroj, který splňuje minimální standardy.

Vstup na posuzovacím formuláři	Posouzení podle standardů EFPA	Reprezentace recenze v UK	Vysvětlení
[n/a]	[n/a]	[n/a]	Tento atribut není u tohoto nástroje použitelný
0	[-]	[None]	Není možné posoudit jako ne nebo nedostatek poskytnutých informací
1	[-1]	[*]	Neadekvátní
2		[**]	NYNÍ NEPOUŽÍVÁNO
3	[0]	[***]	Adekvátní nebo přiměřený
4	[1]	[****]	Dobrý
5	[2]	[*****]	Vynikající
		[N.r.i.o.r] * (pouze pro aktualizace)	Položka nebyla v původní recenzi posuzována

V této části má být provedeno více hodnocení různých aspektů nebo atributů dokumentace dodávané s nástrojem (nebo balíkem). Termín „dokumentace“ byl vybrán, aby pokrýval všechny ty materiály dodávané s nástrojem nebo snadno dostupné kvalifikovanému uživateli: např. manual administrátora; technické příručky; brožury s normami; dodatky k manuálu; aktualizace od vydavatelů/dodavatelů atd.

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (poloviční rating je přijatelný)

Rating

Kvalita vysvětlení principů, prezentace a kvalita poskytnuté informace: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na ratingích daných pro položky 2.1–2.8)		4
2.1	Celkový rating kvality vysvětlení principů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.1.1 – 2.1.5)	3
2.1.1	i) Teoretické základy konstruktů:	5
2.1.2	ii) Procedura vývoje testu:	4
2.1.3	iii) Důkladnost analýz položek a model analýzy položek:	1,5
2.1.4	iv) Vysvětlení obsahové validity:	0
2.1.5	v) Souhrn relevantního výzkumu:	1,5
2.2	Adekvátnost dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky týkající se norem atd.): (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.2.1 – 2.2.6) <i>Pro část 2.2 jsou stanoveny následující „měřítka“ pro rating „vynikající“ (5). Pozornost je zde zaměřena na kvalitu pokrytí poskytnutého v dokumentaci dostupné kvalifikovaným uživatelům. Všimněte si, že část 2.2 se týká úplnosti a jasnosti dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky k normám atd.) v pojmech pokrytí a vysvětlení. V pojmech kvality nástroje, jak ji dosvědčuje dokumentace, jsou rozpracovány oblasti v této části pod čísly: 2.1, 2.3, 2.9, 2.10 a 2.11.</i>	3

2.2.1	Principy: [viz 2.1] Dobře argumentovaný a jasně prezentovaný popis toho, co má podle návrhu měřit a proč byl zkonstruován tak, jak je.	3
2.2.2	Vývoj: Úplné detaily týkající se zdrojů položek, pilotáže, analýz položek, srovnávacích studií a změn prováděných v průběhu vývojových pokusů.	3
2.2.3	Standardizace: Jasně a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích standardizačního souboru a standardizační proceduře.	1,5
2.2.4	Normy: Jasně a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích normalizačních skupin, podmínkách vyšetření atd.	5
2.2.5	Reliabilita: Dobře vysvětlení reliability a široký rozsah měr vnitřní konsistence a retestu spolu s vysvětlením jejich relevance a zobecnitelnosti nástroje vyšetření.	3
2.2.6	Validita: Dobře vysvětlení validity spolu s širokou škálou studií jasně a poctivě popsanych.	1,5
2.3	Kvalita procedurálních instrukcí poskytnutých uživateli: (Tento celkový rating se získá s použitím posouzení na základě hodnot ratingů daných pro položky 2.3.1 – 2.3.7)	4
2.3.1	Pro administraci testu: Poskytnutá jasná a detailní vysvětlení a procedurální průvodce krok za krokem spolu s dobrými radami týkajícími se otázek uchazečů a problémových situací.	5
2.3.2	Pro skórování testu, normy atd.: Poskytnuté jasně a detailní informace spolu s popsány kontrolami pro vyhnutí se možným chybám skórování.	5
2.3.3	Pro interpretaci a vytváření zpráv: Detailní doporučení týkající se interpretace různých skóřů, chápání normativních měř a zacházení se vztahy mezi různými škálami, s množstvím ilustrativních příkladů a případových studií.	4
2.3.4	Pro poskytnutí zpětné vazby a debriefingu respondentům testu a dalším: Detailní doporučení, jak prezentovat zpětnou vazbu uchazečům.	5
2.3.5	Pro poskytování dobrých praktických témat týkajících se poctivosti a zkreslení: <i>Uvedení detailních informací o studiích sexuálního a etnického zkreslení s relevantními varováními týkajícími se používání a zobecňování validit.</i>	0
2.3.6	Omezení používání: Jasně popisy, kdo by měl a kdo by neměl být vyšetřován spolu s dobře vysvětlenými odůvodněními těchto omezení (např. typy nezpůsobilosti, požadované úrovně gramotnosti atd.).	0
2.3.7	Reference a podpůrné materiály: Detailní odkazy na relevantní podpůrnou akademickou literaturu a křížové odkazy na další příbuzné materiály týkající se diagnostických nástrojů.	3
Kvalita materiálů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů pro položky 2.4 – 2.8)		5
2.4	Všeobecná kvalita materiálů testu (testové brožury, odpověďové archy, testové objekty, software atd.):	5
2.5	Kvalita lokální adaptace testu (pokud byl test přeložen a adaptován do místního jazyka):	5
2.6	Snadnost, s jakou může respondent testu porozumět úkolu:	5
2.7	Snadnost, s jakou mohou být respondentem testu tvořeny reakce nebo odpovědi:	5
2.8	Kvalita položek:	5

Recenzentovy komentáře týkající se dokumentace:

(komentáře principů, designu, vývoje testu a jeho přijatelnosti)

V teoretickém pozadí dotazníku stojí Bowlbyho teorie attachmentu (1969). Manuál shrnuje vývoj metody, avšak neobsahuje informace o provedených analýzách. Parker, Tupling, a Brown (1979) vytvořili položky na základě klinických poznámek a předchozí literatury zkoumající rodičovské chování a faktory, které toto chování vysvětlují. Položky se týkaly péče, náklonnosti, citlivosti, spolupráce, přístupnosti, lhostejnosti, přísnosti, trestání, odmítání, rušení, ovládnutí, přehnané ochrany a podpory autonomie a nezávislosti. Původně bylo administrováno 114 položek 50 studentům.

Ve faktorově-analytických studiích Parker, Tupling a Brown (1979) identifikovali dva faktory, a to faktor péče a faktor kontroly. Z celku 114 položek byly vyřazeny ty, které mezi sebou příliš korelovaly.

Dále byly vyřazeny ty položky, jejichž hodnoty nebyly normálně rozložené. V neposlední řadě byly vyřazeny položky, které v rámci faktorové analýzy dosáhly nízké komunity.

Analýza ověřující faktorovou strukturu metody byla nicméně provedena na vzorku pouze 19 studentů medicíny a 34 zdravotních sester s průměrným věkem 27 let (Parker, Tupling, & Brown, 1979). Tato skutečnost může být příčinou extrakce odlišného počtu faktorů v navazujících studiích (např. Behzadi & Parker, 2015).

V manuálu chybí popis postupu při adaptaci metody do češtiny. Ten je však dostupný ve veřejně přístupné diplomové práci Čikošové (2011). Položky byly přeloženy dvěma osobami (jednou z nich byla profesionální překladatelka), obě verze byly porovnány a vzájemnou dohodou byla vytvořena jedna verze. Následoval zpětný překlad do angličtiny a přeformulování problematických položek. Srozumitelnost české podoby položek byla úspěšně ověřena na pěti blíže nespecifikovaných respondentech. Poskytnuté informace o standardizaci však nejsou dostatečně obsáhlé, chybí například podrobnější výsledky položkové analýzy (třeba obtížnost či popularita).

Metoda byla přeložena do dalších jazyků, např. do francouzštiny (Mohr, Preisig, Fenton, & Ferrero, 1999), čínštiny (Liu, Li, & Fang, 2011), perštiny (Behzadi & Parker, 2015) či malajštiny (Muhammad, Shamsuddin, Khairani, Shamsul Azhar, & Rahmah, 2014).

.....

Část 7:

Hodnocení norem, reliability a validity

.....

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (jsou přijatelné poloviční ratingy)

Rating

Hodnocení technických informací – celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.9 – 2.11)	1,5
---	------------

Informace o normách nebo referenční skupině

2.9	Celková adekvátnost:	1
2.9.1	Vhodnost pro lokální použití, at' už pro lokální nebo mezinárodní normy: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Není lokálně relevantní (např. nevhodné zahraniční výběry). 3 Lokální výběr z obecné populace nebo nelokální normy, které lze použít s varováním. 4 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry s dobrou relevancí pro zamýšlenou aplikaci. 5 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry vybrané z dobře definovaných výběrů z relevantních aplikačních oblastí.	3
2.9.2	Vhodnost pro zamýšlené aplikace: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Norma nebo normy nejsou adekvátní pro zamýšlené aplikace. 3 Adekvátní normy pro obecnou populaci a/nebo rozmezí normativních tabulek. 4 Dobré rozmezí normativních tabulek. 5 Vynikající rozmezí výběrově relevantních norem vztahujících se k věku a pohlaví, s informacemi o dalších rozdílech v rámci skupin (např. směr etnických skupin).	1

2.9.3	Velikosti výběrů: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní výběry (např. méně než 150). 3 Adekvátní výběry (např. 150-300). 4 Velké výběry (např. 300-1000). 5 Velmi velké výběry (např. 1000+).	3
2.9.4	Procedury použité při výběru souboru: ☐ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní populaci ☒ Nahodilá ☐ Náhodná	1
2.9.5	Kvalita informací poskytnutých o minoritní/chráněné skupině, rozdílech, vlivech věku, rodu atd.: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní informace. 3 Adekvátní obecné informace s minimální analýzou. 4 Dobré popisy a analýzy skupin a rozdílů 5 Vynikající série analýz a diskuse o relevantních tématech vztahujících se k použití a interpretaci.	3

2.9.6 Komentáře recenzentů k normám: Stručná zpráva o normách a jejich historii, včetně informací o doporučených účinných vydavatelem/autorem pro aktualizaci norem obvyklým způsobem.

Veškeré informace a hodnoty týkající se norem, reliability a validity byly získávány na jiném překladu dotazníku (Preissův překlad, nepublikováno), než je jeho vydaná verze. Ačkoli se hodnoty korelace mezi původním a novým překladem vyplněnými po třech týdnech 30 probandy pohybují od 0,89 do 0,95 (Čikošová, 2011), není tento postup adekvátní. Nejvíce problematická je tato skutečnost především u vytváření norem, protože střední hodnoty se u obou překladů liší (o 1-2 body).

Manuál uvádí normy v podobě percentilových tabulek pro celou populaci, protože výsledky metody dle něj nejsou ovlivněny věkem, sociálním statusem, ani pohlavím. Normalizační soubor zahrnoval 269 osob od 16 do 97 let (6 % ve věku 16–19 let, 36 % ve věku 20–39 let, 32 % ve věku 40–59 let, 26 % nad 60 let), zhruba polovinu tvořily ženy. Normalizační soubor je popsán rovněž z hlediska dosažené úrovně vzdělání respondentů. Respondenti byli do vzorku získáváni metodou lavinového výběru. Způsob výběru respondentů tak vytváří riziko pro systematickou odlišnost hodnot vzorku od populace. Čikošová (2011) se snažila o proporční zastoupení respondentů dle věku a pohlaví vzhledem k populaci. Podle ukazatelů strmosti a šikmosti jsou hodnoty jednotlivých škál přibližně normálně rozloženy.

Co se týče typů výchovy, jejich určení (cut off skóry) závisí na hrubých skórech a průměrech normalizační skupiny. Zde je třeba připomenout lavinový způsob výběru, například kvůli možné odlišnosti středních hodnot typu průměr u standardizačního vzorku od středních hodnot české populace je postup neadekvátní.

Autoři české adaptace stanovili skóry pro určení typu výchovy jako o jedno vyšší či nižší, než je průměrné skóre jednotlivých škál. Tyto určené skóry (tj. o 1 více či méně, než je průměrná hodnota) neodpovídají na škále kontrola stejným percentilům pro matky a otce. Stejně označení pro typ výchovy u otce a matky tak vykazuje různou míru vnímané péče a kontroly na škálách. Tento postup však není teoreticky argumentován. U škály kontroly pro matky navíc průměrná hodnota (cut-off skór) v normách neodpovídá kvůli zaokrouhlování 50. percentilu, ale 55.–60. percentilu.

Jednotlivé hrubé skóry obou škál jsou interpretovány taktéž na základě percentilu, tedy zda jsou průměrné (15.–85. percentil) nebo mimo pásmo normy (nad 85. a pod 15. percentil). V rámci skóre zde chybí intervaly spolehlivosti a chyby měření.

Validita

2.10	Celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.10.1 – 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating. Obvykle bude roven buď konstruktové validitě nebo validitě vztahující se ke kritériu, podle toho, která z nich je vyšší.)	1
2.10.1	Konstruktová validita – celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.10.1.2 – 2.10.1.6. Neprůměrujte pouze čísla, abyste tento celkový rating získali.)	3
2.10.1.1	Použité plány: (zatrhněte tolik, kolik je jich použitelných) ☐ Žádná informace nepodána ☒ Korelace s dalšími nástroji a výkonovými kritérii ☒ Vnitroškálový (korelace položky se zbytkem) ☐ Rozdíly mezi skupinami ☐ Matice mnoha rysů a mnoha metod (MTMM) ☐ Explorační faktorová analýza ☐ Konfirmační faktorová analýza ☐ Experimentální plány ☒ Jiné: korelace škál	
2.10.1.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Více než jedna adekvátní nebo velká studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	3
2.10.1.3	Procedura výběru souboru: (vyberte jednu) ☐ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní vůči populaci [sumarizujte kritéria] ☒ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.1.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a dalšími podobnými testy: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní ($r < 0.55$). 3 Adekvátní ($0.55 < r < 0.65$). 4 Dobrý ($0.65 < r < 0.75$). 5 Vynikající ($r > 0.75$)	0
2.10.1.5	Kvalita nástrojů jako kritérií nebo markerů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Poskytnuta neadekvátní informace. 3 Adekvátní kvalita. 4 Dobrá kvalita. 5 Vynikající kvalita s širokým rozsahem relevantních markerů pro konvergentní a divergentní validizaci.	1
2.10.1.6	Analýzy diferenciálního fungování položek (DIF): [N/A] Nepoužitelné 0–5 hodnocení kvality DIF analýzy	0
2.10.2	Validita vztahující se ke kritériu – celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1 – 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)	1
2.10.2.1	Popis použitých kritérií a charakteristik populací: (zatrhněte tolik, kolik je použitelných) ☒ Souběžná ☒ Prediktivní ☐ Postdiktivní	
2.10.2.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Jedna velká nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	3

2.10.2.3	Procedura výběru souboru: ☐ Žádná informace neposkytnuta ☐ Účelná nebo reprezentativní ☒ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.2.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a kritérii: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.2$). 3 Adekvátní (např. $0.2 < r < 0.35$). 4 Dobrý (např. $0.35 < r < 0.50$). 5 Vynikající (např. $r > 0.50$)	1

2.10.3 Komentáře recenzenta týkající se validity:

Nejméně jsou v manuálu rozpracovány důkazy o validitě. Autorka české verze metody (Čikošová, 2011) ověřovala pouze vztah mezi rodičovskou vazbou a pozdějšími charakterovými vlastnostmi, nikoli však vztah mezi více metodami hodnotícími vazbu (tj. konvergentní validita).

V rámci posouzení vztahu k jiným metodám (empirická validita) autorka české verze metody (Čikošová, 2011) využila Beckovu sebesposuzovací škálu úzkosti, Beckovu sebesposuzovací škálu depresivity (BDI II) a Cloningerův Dotazník temperamentu a charakteru (TCI-R). Skóry v PBI však podle výsledků uvedených v manuálu nesouvisely s hodnotami ve výše uvedených metodách vyjma proměnných sebeřízení a spolupráce. Výsledky studie dle autorky dokládají validitu metody vzhledem k jiným nástrojům, avšak v manuálu jsou prezentovány pouze stručné výsledky bez vysvětlení souvislostí. Bez teoretického vysvětlení souvislostí daných metod se nicméně nejedná o dostatečný důkaz konstruktové validity.

Jako druhý důkaz konstruktové validity Čikošová a Preiss (2011) zmiňují zanedbatelný vztah mezi škálami péče a kontroly, což odpovídá předpokladu vzájemné nezávislosti těchto škál. Vzhledem k tomu, že některé přeložené verze zjišťují vyšší počet faktorů (např. faktor péče, nadměrné ochrany, lhostejnosti, autonomie, viz Behzadi & Parker, 2015) je žádoucí provést podobnou analýzu i na české adaptaci.

Čikošová a Preiss (2011) rovněž povrchově argumentují pro validitu metody odkazem na zahraniční studie. Výzkum Manassise, Owense, Adama, Westa, & Sheldon-Kellera (1999) zjistil souvislost mezi PBI a metodou Adult attachment interview s tím, že míra vnímané péče a kontroly matky se lišila napříč AAI kategoriemi attachmentu. PBI tak rozlišoval mezi nejvíce a nejméně optimálními kategoriemi, což poukazuje na kriteriální validitu škál hodnotících matku. V manuálu PBI jsou zmíněny odlišnosti výsledků PBI a AAI v extrémních hodnotách, což poukazuje na možné obranné mechanismy a nutnost být opatrný při interpretaci dotazníku PBI. Arrindell, Gerlsma, Vandereycken, Hageman, & Daeseleire (1998) dokazují konvergentní validitu PBI na příkladu souvislosti škály péče PBI a škály emoční vřelosti dotazníku EMBU Perrise a kol.

Reliabilita

2.11	Celková adekvátnost: (<i>Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1–2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.</i>)	3
2.11.1.	Poskytnutá data týkající se reliability: (<i>vyberte jednu možnost</i>) ☒ Uveden pouze jeden koeficient reliability ☐ Uveden pouze jeden odhad standardní chyby měření ☐ Koeficienty reliability pro několik různých skupin ☐ Standardní chyba měření uvedená pro několik různých skupin	
2.11.1	Vnitřní konzistence:	
2.11.1.1	Velikost výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	4
2.11.1.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.7$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.7$ až 0.79) 4 Dobrý (např. $r = 0.8$ až 0.89) 5 Vynikající (např. $r > 0.9$) [N/A] Nepoužitelné.	4
2.11.2	Testová-retestová stabilita:	
2.11.2.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	1
2.11.2.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$)	5
2.11.3	Reliabilita jako ekvivalence:	
2.11.3.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	[n/a]
2.11.3.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$) [N/A] Nepoužitelné	[n/a]
2.11.4 Komentáře recenzentů k reliabilitě:		
- Komentujte intervaly spolehlivosti pro koeficienty reliability - Uveďte Spearmanovy-Brownovy ekvivalenty		
Původní překlad dotazníku vykazuje dobrou reliabilitu ve smyslu vnitřní konzistenci škál i test retest. Cronbachova alfa se pohybuje od 0,79 do 0,84 pro škály pro otce a od 0,82 do 0,85 pro škály pro matku. To jsou hodnoty uspokojivé pro výzkum, pro diagnostické účely pouze orientačně. Na úrovni položek manuál obsahuje průměr, rozptyl, hodnotu Cronbachovo alfa škály při odstranění jednotlivých položek a korelace položek s celkovým skóre.		

Test-retest reliabilita se pohybuje od 0,85 do 0,96 po 3 týdnech. Čikošová a Preiss (2011) uvádí, že taktéž po 2 měsících jsou koeficienty podobně vysoké. Test-retest reliabilita však byla zkoumána pouze na vzorku 30 lidí, kteří byli součástí normalizačního vzorku. V manuálu chybí charakteristiky tohoto subvzorku, ale i údaje o tom, jak byl z celkového souboru vybrán.

Zahraniční verze vykazuje po 20 letech test-retest reliabilitu, která se pohybuje pro jednotlivé škály mezi hodnotami od 0,59 do 0,75 (Wilhelm, Niven, Parker, & Hadzi-Pavlovic, 2005). Tyto hodnoty podávají důkaz malé proměnlivosti rysů v čase, a tím i konstruktové validity.

Dotazník má pouze jednu formu a reliabilita jako ekvivalence proto nebyla ověřována. Je nutné ověřit reliabilitu i na nové, vydané verzi překladu.

Část 9:

Závěrečné hodnocení:

3.0 Hodnotící zpráva testu:

Tato část by měla obsahovat stručné, jasně obhájené posouzení nástroje/produktu. Mělo by popisovat jeho pro a proti a poskytnout určitá obecná doporučení týkající se toho, jak a kdy by se měl používat – spolu s varováními (kde jsou potřebná) týkajícími se případů, kde by se používat neměl.

Ačkoli se jedná o rozšířenou metodu, manuál neposkytuje dostatečné množství informací pro posouzení kvality české adaptace. Největším nedostatkem je přitom sestavování norem a ověřování validity a reliability na překladu dotazníku, který je odlišný od vydaného překladu. Velkým nedostatkem je také nedostatečné podání důkazů o validitě české verze. Navzdory velkému množství zahraničních studií ověřujících validitu se manuál příliš neopírá ani o tyto informace. Ty jsou přitom relativně uspokojivé. Reliabilita české verze je adekvátní především pro výzkumné účely, případně orientační psychologickou diagnostiku. Vzhledem k výsledkům vyšetření po 20 letech lze předpokládat, že vnímání rodičovské vazby je s přibývajícím věkem testovaných ovlivňováno více proměnnými. V rámci reliability by čtenář ocenil uvedení intervalů spolehlivosti a chyb měření, takto je nutné jejich manuální dopočítávání.

Problematická je v neposlední řadě interpretace dat, která je založená na normalizační skupině získané lavinovým způsobem výběru.

Řešením popsaných nedostatků by bylo doplnění kapitol, které by shrnuly dosavadní výzkumy o validitě a současně rozvedly průběh české standardizace a analýzu položek. Žádoucí je provedení normalizační studie, která by byla založená na reprezentativním způsobu výběru respondentů. Rovněž by bylo vhodné ověřit reliabilitu také na novém, vydaném překladu dotazníku.

Naopak předností metody je její jednoduchost a rychlost, a to jak v samotné administraci, tak při vyhodnocení výsledků. Manuál poskytuje uživateli jak informace o teorii, z níž metoda vychází, tak také dostatečné instrukce k administraci, skórování a vyhodnocení.

Metoda může dobře posloužit pouze orientačně, např. jako podklad pro další rozhovor při hledání možných činitelů chování a pro psychoterapii.

3.1 Závěry:

S vědomím výše popsaných omezení je možné dotazník využívat za účelem rychlého a pouze orientačního zjištění rodičovské vazby k jedinci, a to i v aplikačních oblastech definovaných distributorem. Je však nutné výsledky zasazovat do celkového vyšetření, tj. používat je například jako základ k dalšímu rozhovoru, a nestavět závěry pouze na výsledcích této metody. Dotazník je vhodný pro využití ve výzkumu.

4.0 Doporučení (vyberte jedno)

Mělo by být označeno relevantní doporučení z předloženého seznamu. Obvykle by to vyžadovalo určitý komentář, odůvodnění nebo vymezení. Mělo by být doplněno krátké vyjádření týkající se situací a způsobů, jakými lze nástroj použít, a varování o možných oblastech zneužití.

Všechny následující charakteristiky uvedené níže by měly mít ratingy [n/a], [2], [4], [5], pokud by měl být nástroj „doporučen“ pro obecné použití (hodnocení 5 nebo 6):

[2.9] Normy a referenční skupiny
[2.10.1] Konstruktová validita
[2.10.2] Kriteriaální validita
[2.11] Reliabilita - celková
[2.12] Počítačově generované zprávy

Pokud má kterýkoli z výše uvedených ratingů hodnotu [] nebo [1], nástroj by měl být klasifikován pod doporučením 1, 2, 3 nebo 4, nebo klasifikován pod doporučením 7 "jiné" s adekvátním vysvětlením.

- 1 Pouze výzkumný nástroj. Ne pro užití v praxi.
- 2 Vhodný pouze pro užití expertním uživatelem za pečlivě kontrolovaných podmínek nebo ve velmi omezených aplikačních oblastech
- 3 Vhodný pro použití pod supervizí v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, libovolnými uživateli s obecnými kompetencemi pro používání a administraci testů
- 4 Vyžaduje další vývoj. Vhodný pouze pro použití ve výzkumu.
- 5 Vhodný pro používání v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, uživateli testů, kteří splňují speciální kvalifikační požadavky distributora
- 6 Vhodný pro sebevyšetření bez supervise v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem
- 7 Jiné: Dotazník je vhodný především pro výzkumné účely. S vědomím některých omezení pro interpretaci lze používat v aplikačních oblastech definovaných distributorem k rychlému a orientačnímu zjištění rodičovské vazby k jedinci.

5 Odkazy k poznámkám a bibliografie

Arrindell, W. A., Gerlsma, C., Vandereycken, W., Hageman, W. J., & Daeseleire, T. (1998). Convergent validity of the dimensions underlying the parental bonding instrument (PBI) and the EMBU. *Personality and Individual Differences*, 24(3), 341-350. doi:10.1016/S0191-8869(97)00187-6

Behzadi, B., & Parker, G. (2015). A Persian version of the parental bonding instrument: Factor structure and psychometric properties. *Psychiatry research*, 225(3), 580-587. Retrieved from: <http://www.sciencedirect.com/>

Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Attachment*. London: Hogarth Press

Čikošová, E. (2011). Vzťahová väzba a jej súvislosť s charakterovými a temperamentovými vlastnosťami osobnosti (Magisterská diplomová práca, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika). Dostupné z: <https://theses.cz/id/upxyjh/?furl=%2Fid%2Fupxyjh%2F;lang=en>

Čikošová, E., Preiss, M. (2011). *Parental Bonding Instrument*. Otrokovice: Propsyco, s.r.o.

Liu, J., Li, L., & Fang, F. (2011). Psychometric properties of the Chinese version of the Parental Bonding Instrument. *International Journal Of Nursing Studies*, 48, 582-589. doi:10.1016/j.ijnurstu.2010.10.008

Manassis, K., Owens, M., Adam, K. S., West, M., & Sheldon-Keller, A. E. (1999). Assessing attachment: convergent validity of the adult attachment interview and the parental bonding instrument. *Australian & New Zealand Journal Of Psychiatry*, 33(4), 559-567. doi:10.1046/j.1440-1614.1999.00560.x

Mohr, S., Preisig, M., Fenton, B., & Ferrero, F. (1999). Validation of the French version of the parental bonding instrument in adults. *Personality And Individual Differences*, 26, 1065-1074. doi:10.1016/S0191-8869(98)00210-4

Muhammad, N. A., Shamsuddin, K., Khairani, O. M. A. R., Shamsul Azhar, S. H. A. H., & Rahmah, M. O. H. D. (2014). Validation of the Malay version of the parental bonding instrument among Malaysian youths using exploratory factor analysis. *The Malaysian journal of medical sciences: MJMS*, 21(5), 51-59. Retrieved from: <http://eds.a.ebscohost.com/>

Parker, G., Tupling, H., & Brown, L. B. (1979). A parental bonding instrument. *British journal of medical psychology*, 52(1), 1-10. Retrieved from: <http://onlinelibrary.wiley.com/>

Wilhelm, K., Niven, H., Parker, G., & Hadzi-Pavlovic, D. (2005). The stability of the Parental Bonding Instrument over a 20-year period. *Psychological medicine*, 35(03), 387-393. doi: 10.1017/S0033291704003538

Měřené konstrukty:

Subjektivně vnímaná péče matky, subjektivně vnímaná péče otce, subjektivně vnímaná kontrola matky, subjektivně vnímaná kontrola otce